

Рекомендації

наукового семінару з програми співпраці НАН України і НАПН України, що відбувся в місті Києві 28 листопада 2023 р.

Науковці експерти в сфері медіаосвіти обговоривши на академічному семінарі «Медіаосвіта як чинник соціалізації осіб і громад в умовах війни та повоєнного відновлення» особливості медіаосвіти в умовах війни і повоєнного відновлення зазначають:

1. Необхідне різке підвищення розуміння важливості медіаграмотності населення на новому витку інформаційно-психологічної війни як чинника національної безпеки у боротьбі з новою зброєю - масовим розповсюдженням фальшивих відеоматеріалів, які призводять до масової дезінформації населення;
2. Про актуальну необхідність розширення практик перевірки достовірності медіаповідомлень (voxcheck, фактчек та ін.), збільшення кількості організацій, які займаються цією проблемою, а також забезпечення доступності цих сервісів для населення, інформаційних кампаній для підвищення рівня поінформованості населення про інформаційні загрози і способи протидії;
3. Про необхідність застосування в освіті та загалом у суспільстві медіапрактик, які дають можливість реалізувати соціальну підтримку, яка є могутнім адаптаційним ресурсом в подоланні наслідків війни і необхідною складовою здорової соціалізації осіб і громад.
4. Про необхідність запровадження разом з формами масової наскрізної медіаосвіти, інтегрованої до різних предметів, введення окремих медіаосвітніх навчальних курсів, які в поєднанні з позакласною медіаторчістю дають найкращі доказові результати розвитку критичного мислення. Для цього необхідно розширити медіапсихологічну і медіапедагогічну підготовку майбутніх вчителів в університетах, ініціювати внесення відповідних змін в професійні стандарти і освітньо-професійні програми (ОПП).
5. Потрібна розробка нових підходів у медіаосвіті, що відповідають воєнним викликам. Трансформована медіаосвіта в умовах війни має враховувати чутливі аудиторії, зокрема:
 - Ветеранів, які мають досвід воєнних дій, і повертаються до мирного життя;
 - Вимушено переміщених осіб (як в середині країни, так і за кордоном) а також потреб реадaptaції при поверненні на місця довоєнного мешкання;
 - Родин воїнів, дружин військових і постраждалих;
 - Мешканців деокупованих громад, які зазнали впливу злорякісної тоталітарної пропаганди рашизму, підкріплені воєнними діями.
6. Важливо вибудовувати баланс у просвітницьких ініціативах і медіапродукуванні, які враховують суперечності між
 - мотивацією суспільства на допомогу інклюзії людей, що зазнали психотравмування, і переходу до травмачутливих практик та стигматизацією (продукування шкідливих міфів і загроз від психічних розладів, зокрема посттравматичних стресових розладів ветеранів);
 - між забезпеченням доступності інформації та інфантилізації аудиторії (надмірного спрощення, перебільшення і примітивізації медіаповідомлень).

7. Потрібна протидія поляризації суспільства та медіазахист згуртованості; стимулювання інтелектуальної обробки інформації як засобу протидії надмірній емоційності медіаповідомлень. Медіаосвіта має стати способом навчання здоров'язбережувальному медіаспоживанню.

8. Розвиток цифрової медіаосвіти має узгоджуватися із ініціативами з розвитку цифрової грамотності, яка неможлива без врахування елементів медіаграмотності. Зустрічних рух двох потужних фахових спільнот є необхідним стратегічним напрямом в умовах цифровізації суспільства. Зміни медіаландшафту під час війни – зсув новинних медіапрактик в інтернет, зокрема телеграм-канали, - вимагає інтеграції медіаосвіти із цифровою освітою для інтенсифікації формування таких умінь:

- Соцмедіаграмотності (свідоме використання соціальних мереж), грамотності у сфері даних (дата-грамотність), алгоритмічної грамотності;
- критичної цифрової грамотності і цифрового громадянства.

9. Медіапсихологічні дослідження і практика надання психологічної підтримки дорослим і дітям з використанням медіарттерапевтичного підходу дають підстави рекомендувати розширювати практику медіаторчості і медіарттерапії в позашкільній освіті.

10. Потрібно підвищення медіакомпетентності батьків у питаннях безпеки дитини в інтернеті в умовах війни. До переліку питань безпеки дитини в інтернеті потрібно додатково вводити тематику, пов'язану з:

- ризиком використання дітей в інтернеті для збору інформації на користь ворогу,
- небезпеками потрапити на тимчасово окуповані території і ризиками необережної інформації в пам'яті смартфонів, умінням швидко очистити від потенційно небезпечної інформації тощо.